

FILIP POTREBICA, Tri stoljeća Požeške gimnazije, Naklada Slap, Jastrebarsko 1994., 424 str.

Ugledni hrvatski povjesničar dr. Filip Potrebica, predavač metodike nastave povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, posvetio je najznačajniji dio svoje historiografske djelatnosti istraživanju povijesti Požege i požeškog kraja. Osobito su značajna njegova istraživanja povijesti Požege i Požeške županije 1848.–1849. godine. Njegova se djela odlikuju komplementarnom analizom različitih društvenih čimbenika, dakle ne samo političke, već i privredne, socijalne, crkvene i kulturne povijesti. Knjiga *Tri stoljeća Požeške gimnazije* predstavlja njegov novi doprinos crkvenoj i kulturnoj povijesti Požege i požeškog kraja. U njoj autor obrađuje djelatnost poznate Požeške gimnazije u širem sklopu političkih, društvenih, kulturnih i crkvenih zbivanja u Požegi, Slavoniji i Hrvatskoj od njezinog osnutka krajem XVII. stoljeća do druge polovice XX. stoljeća.

Knjiga je podijeljena u jedanaest poglavlja. U prvom poglavlju (str. 11.–18.) dr. Potrebica ukratko opisuje povijesno značenje, te politički i kulturni značaj grada Požege od prvih spomena u XIII. stoljeću do XX. stoljeća. Drugo poglavlje (19.–36.) govori o djelovanju Požeške gimnazije pod upravom isusovaca od njezinog osnutka 1698. do utemeljenja Požeške akademije 1760. Treće poglavlje (37.–62.) govori o privrednom razvitku i društvenom ustrojstvu u Požegi u XVIII. stoljeću, a četvrto poglavlje (63.–108.) o trgovima, ulicama i parkovima Požege. Peto poglavlje (109.–134.) opisuje kulturne, prosvjetne i privredne prilike u Požegi krajem XVIII. i u prvim desetljećima XIX. stoljeća s posebnim osvrtom na djelovanje franjevac u Požeškoj gimnaziji, gradu Požegi i na području Požeške županije. Šesto poglavlje (135.–150.) prikazuje sudjelovanje učenika i profesora Gimnazije u hrvatskom nacionalnom pokretu 1848.–1849. Sedmo poglavlje (151.–170.) govori o djelovanju Društva za potporu siromašnih učenika Požeške gimnazije u razdoblju 1854.–1944. U osmom poglavlju (171.–196.) autor donosi kratak sadržaj jedanaest prirodoslovnih članaka iz područja matematika, fizike, zemljopisa, biologije i meteorologije u godišnjim izvješćima Požeške gimnazije u razdoblju 1866.–1891. Deveto poglavlje (197.–233.) prikazuje razvitak knjižnice Požeške gimnazije, stanje knjižnog fonda, te donosi popis knjižničara profesorske i učeničke knjižnice od šezdesetih godina XIX. stoljeća do danas. Deseto poglavlje (235.–301.) sadrži tiskana godišnja izvješća Požeške gimnazije od 1802. do 1992., osim godina za koje ne postoje podaci. U jedanaestom poglavlju (303.–334) dr. Potrebica donosi pregled rada Požeške gimnazije od 1698. do 1993., posebno vezi s Požeškom akademijom, djelovanjem pavlina, franjevac i svjetovnih svećenika u Gimnaziji, svjetovnom upravom, nasilnim ukidanjem Gimnazije 1978. i obnovom u šk. godini 1991/92. Posljednji dio knjige sadrži zaključak na hrvatskom, njemačkom, engleskom i francuskom jeziku (335.–349.), bilješku o piscu s izvodom iz bibliografije (351.–353.), popis upotrebljenih izvora i literature (356.–360.), te kazalo osobnih i zemljopisnih imena (361.–372.). Dodatak (373.–418.) sadrži popis ravnatelja Požeške gimnazije u razdoblju 1698.–1976. (379) i maturanata u razdoblju 1874.–1978. (380.–418.).

Dr. Potrebica prikazuje povijest Požeške gimnazije u sklopu političkih, društvenih, kulturnih i crkvenih prilika u Požegi i požeškom kraju od kraja XVII. do kraja XX. stoljeća. Posebno je istaknuto djelovanje pojedinih crkvenih redova i svjetovnjaka u razvoju Gimnazije, kao i njezin značaj u kulturnom i prosvjetnom životu ovog dijela Slavonije i Hrvatske. Knjiga sadrži veliki broj dokumenata, fotografija i zapisa i predstavlja vrijedno i nezaobilazno djelo za proučavanje kulturne, prosvjetne, društvene i crkvene povijesti Požege i požeškog kraja.

Tomislav Markus